



JEAN-BAPTISTE DEL AMO

MÄNNISKOSONEN

ÖVERSÄTTNING

MARIANNE TUFVESSON

ALBERT BONNIERS FÖRLAG

*Och fädernas raseri ska leva vidare hos
varje generations söner.*

THYESTES, SENECA

Ledaren stannar till, lyfter ansiktet mot himlen, och för ett ögonblick riktas pupillens mörka cirkel mot solens ljusa cirkel, stjärnans blixtrande ljus träffar näthinnan och varelsen som kravlar fram i skapelsens slam tittar bort för att betrakta dalgången där han vandrar omgiven av de sina: en vindpinad stäpp med några få tynande buskar; en dyster trakt över vilken solens negativ nu svävar som en svart måne lagd över horisonten.

I dagar har de vandrat västerut med den bitande höstvinden emot sig. Männens skarpa anletsdrag är inbäddade i vildvuxna skägg. Rödkindade kvinnor bär sina nyfödda barn under slitna fällar. Många av barnen kommer att dö under färden, blåfrusna av köldväder eller smittade av dysenteri efter att ha smakat det stillastående vattnet i pölar där vildboskap dricker. Åt dem kommer männen att gräva – med fingrar och knivblad – sorgliga små gropar i marken.

Där lägger de ner den svepta kroppen som ter sig än ynkligare ned-sänkt i gravens mörker; de smyger ner ting de inte behöver, fällan som barnet kurade i, en hampadocka, ett benhalsband som snart inte går att skilja från den lilla kroppens skelett. Över barnets ansikte kastar de nävar med jord som förseglar ögon och mun innan de kröner jordhögen med tunga stenar för att skydda kvarlevorna från asätare på jakt efter

ett skrovmål. Till sist fortsätter de sin vandring och bara modern kastar kanske en sista blick över axeln mot den gnistrande kullen som snabbt slukas av skuggan från en sluttning.

En gammal man släpar sin utmärglade kropp i en flottig päls vars ragg rör sig i takt med kastbyarna. Förr i tiden anförde också han gruppen över bergsplatåer och genom dalgångar, längs flodfåror med utskjutande kanter, mot näringsrika jordar och nådigare himlar. Nu följer han mödosamt yngre och friskare män än han, de som vandrar i täten och beslutar när läger ska slås mot dagens slut och brytas upp i gryningen. Det kan hända att de vid ingången till en grotta och rastplats tänder en brasa som besestrar mörkret och vars flammor lyser upp konturerna av grottmålningsfigurer som andra före dem har tecknat i en fettlampas darrande sken.

Omgivna av mörker trycker de sina sträva kroppar mot varandra under stora djurhudar där endast ansiktet sticker fram. Deras andetag blir till fukt och ögonen förblir länge öppna medan mödrarna försöker stilla spädbarnens gråt genom att gnida en bröstvårta mot deras läppar. Somliga män talar viskande, blåser på glöden som rödfärgas och virvlande flammor upp – eldblänk speglas i de vakandes regnbågshinnor som satelliter – som om den strävade efter att uppgå i himlavalvets oändlighet där andra stjärnor förtärs innan de försvinner, slukade av nattens omätliga inre.

Den kroppsliga närheten under djurhudarna de har till täcke driver dem att para sig. Det händer att hanen struntar i barnet som honan fortfarande värmer mot sin mage och fattar tag om bakdelen hon bjuder eller liknöjt nekar honom, gräver i könet efter att först ha fuktat fingrarna

med spott och krampaktigt juckar tills han kommer i henne. Innan honan somnar om med säden rinnande över låret kan det hända att hon blivit befruktad för att tre årstider senare föda, bitande i en träbit i skuggan av en buske ett stenkast från det läger som gruppen inrättat inför nedkomsten.

Sittande på huk med andra kvinnor vid sin sida som håller henne i armarna och turas om att torka hennes panna, vader och kön, ska hon driva ut sin avkomma på bara marken eller i händerna på en jordemor. Navelsträngen kapas med en vass flintsten. Varelsen som dras ut i ljuset och läggs på magens tömda lägel kryper upp till bröstvårtan för att dricka råmjölk, och därmed påbörja det kretslopp som krävs för att överleva, genom att oförtröttligt ömsom sluka, ömsom utsöndra världen.

Om barnet överlever sina första somrar och första vintrar, om dess kropp inte sällar sig till dem som gruppen redan har lämnat bakom sig – en har av en mård släpats till en liten göl där en bröstkorg halvt begravd i dyn snart är det enda som återstår och där en åkerfräkens benvita stjälk reser sig genom revbenens båge innan den vittrar ner – dröjer det inte länge förrän barnet vandrar med de sina, upptagen i gruppen, tyder stjärnornas rörelser, slår sten mot sten för att åstadkomma eld och vassa kanter, lär sig örternas hemligheter, lägger om sår och förbereder de dödas kroppar inför den sista färden.

Kanske ges barnet tid att nå det stadium då dess redan slitna kropp kräver att få föröka sig. Det kommer då ihärdigt att försöka förena sig med en av de sina, och på måfå och trevande famna någon annan av dessa ömkliga varelser i kylan efter en nedbrunnen eld medan Vintergatan vrider på himlen över deras huvuden. Efter att ha trampat ett stycke mark under sina fötter, upplevt en handfull bleka gryningar och

skymningar, barndomens ljungeld och kroppens obönhörliga förfall, kommer barnet på ett eller annat vis att dö före trettio års ålder.

Men än så länge tillhör det fortfarande intigheten; det är endast en oändligt liten, olidlig möjlighet medan människoföljet strävar framåt med sänkta huvuden i kastbyarna, en envist upprättgående hjord av trashankar. De transporterar garvade djurhudar och egenhändigt tillverkade lerkärl med fettreserver, som antingen bärs på axlarna eller dras på enkla slädar. I kärlen förvarar de rötter, valnötter, bär och frukter som de plockat på vägen och som de livnär sig på, tuggar det trådiga torkade fruktköttet som tack vare flottet är ätligt, och sväljer den bittra eller sötaktiga saften.

Efter att ha vandrat i veckor är de framme vid kanten av en fiskrik flod som så långt ögat når slingrar sig över ett slättland där molnskuggor driver från öst till väst. Molnen kastar sina bråda skuggor framför sig så att hela sjök av landskapet fördunklas, fördjupar dalsänkor, planar ut torvmossar, komprimerar skogar vars grönbruna yta plötsligt blir kolsvart och förvandlar våtmarkernas vattensamlingar till väldiga glasskivor taggiga av torr vass som prasslar likt insektsvingar i vinden. De obefläckade toppiga molnen drar vidare och dagsljuset återvänder för att sätta markerna i brand. En flock hägrar lyfter från kärren; deras pilliknande halsar klyver luften och de utbredda vingarna gnistrar mot den neonblå himlen.

Gruppen stannar till och slår läger. De män som är skickligast på att fiska vadar ut i vattnet som skummande slår mot klipporna, och kliver ut på trädstammar som forslats dit av strömmen. Med blicken fäst på flodbotten tar sig fiskarmännen fram längs stranden. I vattenytan speglas deras

apliknande ansikten och bortom dem den molntäckta himlen svävande över det spräckliga gytret av stenar som slipats släta av floden. Forsens då och koncentrationen som krävs för att med blicken pejla de skiftande och upprörda vattnen försätter snart fiskarna i ett transartat tillstånd där de framåtböjda med skum upp till låren eller midjan, hängande armar och fingertopparna nuddande vid vattenytan, rör sig framåt som bruna vadarfåglar anpassade till ett liv vid floden.

En av männen böjer sig än djupare och kör ner armarna i böljan. I en hållighet med lugnt vatten, nära en trädstam till hälften vilande på stranden, har han siktat den spöklika gestalten av en lax som strävar mot strömmen, dess metallskimrande reflexer omöjliga att skilja från det oupphörligt skälvande vattnet, och drar sig ytterst sakta närmare, mån om att aldrig låta sin skugga komma först. Han håller underarmarna helt stilla, låter dem hänga där i väntan – vattenytan förvränger synen så att lemmarna nu ser ut att vara skilda från fiskaren och tillhöra en verklighet som hör floden till – och han släpper inte laxen med blicken, dess guldglitrande pupill och opalskimrande parti framför ögat.

Oändligt varsamt kupar mannen händerna under laxens buk och tycks för ett ögonblick hålla fisken som en offergåva, som om han ger den åt floden, eller åtminstone stöttar den när den elegant och sirligt simmar på stället. När handflatorna nuddar vid laxens bukfenor spritter den till och flyttar sig, utan att fördenskull försöka fly. Fiskaren väntar tålmodigt utan att röra sig, endast dansande ljusglitter ryms nu i hans händer. Återigen för han ner dem under laxen, som den här gången låter sig vidröras och rentav lyftas upp, och först när ryggenan klyver vattenytan försöker den göra sig fri genom ett mäktigt krumsprång.

Men fiskarens händer har slutit sig; i en kraftfull rörelse drar han

upp fisken ur strömmen och slungar den genom luften mot stranden där några barn med spetsade hasselkäppar kommer springande. Ett av dem, en luden och enögd flicka, kastar sig över laxen som ligger och sprätter bland stenarna, sätter sig på huk och pressar den mot marken med handen. Hon sticker käppens spets genom gälöppningen och ut genom munnen. Underkäken öppnas och stängs förgäves och flickan bär i väg den spetsade fisken som blänker i solen.

Two kvinnor sitter på huk på stenstranden och rensar laxen som fångats av fiskarmännen. Den brunaktiga huden på deras händer glimrar av fiskfjäll när de sticker in en vass flintsten i analöppningen och sprättar upp buken med ett längsgående snitt, stoppar in pekfinger och långfinger för att tömma bukhålan. De drar ut en liten hög rödbruna inälvor som de med en knyck på handleden förpassar till marken. Den enögda flickan står nu bredvid och tittar uppmärksam på. Hon plockar upp simblåsan som ligger inkilad mellan två stenar, betraktar för ett ögonblick den skimrande vita hinnan innan hon pressar ihop den mellan fingrarna tills den brister.

Kvinnorna hänger upp ett skinn i en träställning, fyller det med vatten och sänker ner stenar i badet som de först hettat upp i brasglöden. I skinnet lägger de också flodmusslor som barnen har plockat, ätliga rötter, örter som skördats och torkats sommaren innan, och slutligen fisken vars kött snart lossnar från benen. Inom kort sprider sig doften från fiskspadet över den stilla och blåtonade stranden.

På kvällen äter alla sig mätta, och de yngsta – utmattade av vandringen och sina lekar i det strömma vattnet – slumrar in till ljudet av en mässande sång som den gamle ledaren stämmer upp vid elden. Sången är något som funnits före sången, och rentav före människorösten, en

guttural böljande klagan med vibraton och skärande tonföljder, djupa och låga suckar där gamlingen använder hela kroppen som resonansbotten. Emellanåt är det som om ljudet inte kommer från gamlingen, utan från en punkt utanför honom, från hemligheter sprungna ur nattens djup, den osynliga slätten, den mörka flodbädden och stenarnas inre – hemligheter samlade i hans kropp som är lika torr och knotig som en stubbe, ty inget rör sig i hans buskiga ansikte, inget utom lågornas förbiflimrande ljusfält.

Läpparna skälver knappt märkbart under skägget och ögonen är slutna, blicken vänd inåt. Den entoniga sången bär på en störtflod av bilder och förnimmelser som hos dem alla väcker ett djupt och molande vemod, den handlar om deras irrande på jorden utan mål och mening, om årstidernas ständigt pågående cykel, alla döda som fortsätter att vandra vid deras sida och i nattens kulisser gör sig påmind i form av en förstulen skugga eller en vargs ylande. Och när den gamle tystnar, när sången inom honom slocknar, håller de andan; någonting har just blivit sagt om deras obetydlighet och deras storhet.

I ett blekt gryningsljus uppenbarar sig världen svept i frostdimma, glitterande. Männens andedräkt kondenseras i den iskalla luften när de blåser liv i elden. Här och var har de gjort hål i marken, spänt djurhudar över störor och på så vis rest några hyddor där kvinnor och barn fortfarande sover tryckta mot varandra, begravda under fler djurhudar.

Kajor flyger över lägret, slår sig längre bort ner i ett träds grenar, deras becksvarta fjäderdräkt avtecknar sig mot den frostiga barken. De iakttar männen som kan tänkas lämna kvar en munsbit, och männen iakttar kajorna som ibland visar dem vägen till något kadaver där fåglar samlas och kivas – då stjal de kadavret och bär hem det till lägret för att stilla hungern.

Matförråden kommer snart att sina. De livnär sig på valnötter, ekollon som de mosar och upprepade gånger kokar för att laka ur tanniner, eller knådar till kakor som de steker i glöden. De letar i gamla döda stubbar efter larver att lirka fram, gräver upp rötter, river bark och ätliga lavar av träden.

I gryningen en ny dag siktar de en grupp hjortdjur i färd med att beta i ett skogsbryn. De beväpnar sig med kastspjut med skaft av unga avbarkade tallar, spetsen är en flintskärva och styrfjädrarna av falk eller tornuggla. Tysta sätter de sig i rörelse; en kvinna och tre män. Den siste har ett barn i nedre tonåren framför sig. Barnet har utmarglat ansikte och tunna armar och ben, han rör sig tafatt, överläpp och kinder skuggas av ett glest skägg. Han låter blicken vandra mellan jägarna, ögonen är mörka och förvånade, djupt liggande i ögonhålor utmejslade under pannans utskjutande klippsprång. Han sneglar hela tiden bakom sig mot mannen som sluter ledet – hans far – och håller sig nära denne. Han försöker fånga något i jägarnas sätt, deras tigande som han bemödar sig om att härma.

Till en början ser de ut att avlägsna sig från rådjuren som liknöjt fortsätter att beta – ett av djuren, en årsgammal råbock som fällde hornen i höstas, sträcker på halsen för att spana omkring sig, stelnar till, vädrar, frustar gång på gång, den vita andedräkten svävar över hans huvud som om han just hade andats ut sin själ – och de rör sig i en vid båge västerut, genom snårskog där mörkret dröjer kvar och deras silhuetter knappt kan skönjas under månen som är i nedan och tunnas ut ovan dem, samtidigt som ett plötsligt rosa och purpurrött gryningsljus bänder isär himmel och jord.

När råbocken spejar hejdar sig jägarna, för att sedan fortsätta framåt

så fort djuret sänker huvudet igen. De stannar till i det frostnupna gräset och pojken ser fadern ta fram en läderpung ur sina lager på lager av skinn. Han håller upp pungen i höjd med deras ansikten och trycker till med fingrarna så att en askpust sprids i sidled mellan jägarnas spända och samspelta kroppar och visar att en svag vind blåser i deras riktning över slätten.

Fadern nickar och jägarna sätter sig i rörelse igen. Framme vid skogsbrynet dyker de in i den skuggiga undervegetationen i samma stund som solens mäktiga lågor tänds i öster och breder ut ett gulbrunt sken över slätten.

Jägarna fortsätter framåt, uppmärksamma på var de sätter foten på bädden av frostiga löv och kvistar. Snart kan de mer i detalj urskilja flocken bestående av råbocken, tre rågetter och en killing som måste vara född på våren eftersom pälsen redan liknar de vuxnas, mörkgrå och dagblank. På halsen har djuren också ett ljusare parti som syns när de lyfter huvudet; underläppen är vit under de svarta näsborrarna och bakkdelen pryds av en vit akterspegel.

Med en hastig handrörelse beordrar fadern de båda andra jägarmännen att dela på sig och närma sig flocken från varsitt håll, varpå dessa ger sig in i skogen. Ensam kvar med fadern ser pojken dem försvinna, snart uppslukade av de bruna trädstammarna och skogens mörker. Mannen lägger handen på hans axel för att få honom att huka bakom en kullfallen trädstam. Där sitter de båda hopkurade och ser ut över slätten som nu täcks av svävande dimsjuk, i fjärran stiger röken från lägret, rådjuren står i motljus framför den uppgående solen och syns bara som kompakta figurer i dess mitt; solljuset löser upp konturerna så att djuren ser tunnare och mer sårbara ut, som om de när som helst kunde förångas.

Faderns och sonens kroppar värker av anspänning och kyla. I näven kramar de kastspjutets skaft. Sonen viker inte med blicken från faderns ansikte. Ett avlögset ljud hörs, som ett gällt rovfågelskrik, och mannen placerar sitt spjut i kastträdet; detsamma gör sonen. De håller andan tills en andra signal ljuder över slätten. De ser rådjuren rycka till och sluta beta, för att sedan sätta av i full fart åt deras håll. De båda drevkarlarna har dykt upp ur buskagen och springer nu med långa kliv bakom flocken samtidigt som de ökar avståndet mellan sig.

Med boken i täten flyr flocken mot den öppna slätten, men genskjuts av jägarkvinnan som får flocken att ändra kurs. Fadern håller ena handen i brösthöjd till tecken åt sonen att inte röra sig. Sonen ser rådjuren komma hoppande emot dem i en tystnad som endast störs av djurens andetag och de dämpade dunsarna när deras klövar tar mark mellan två majestätiska språng.

När fadern sänker handen reser sig båda som en man och störtar fram bakom den kullfallna stammen. De ser råboken hastigt skygga med huvudet. Ögat spärras upp i rädsla, boken lägger över kroppsvikten på vänster sida och viker av mot buskskogen.

I samma ögonblick kastar jägarna sina spjut som far i väg i det bleka morgonljuset. Allt stannar upp: vapnen som tecknar sin nedåtgående båge över slätten, rådjuren som svävar i flykten över grästuvorna, bockens bringa som redan nuddar vid buskagens skugga där vissna löv alltsedan lövsprickningen fortsätter att singla till marken, de förföljande männens mörka kroppar och, i fjärran, en grupp vita fåglar som flaxar upp ur en dunge, ivägskrämda av den flyende flocken.

Spjuten som samtidigt kastades av fadern och jägarkvinnan landar i spåren efter rådjuren med en vibrerande ton när kraften fortplantas i skaftet. Den andre drevkarlens spjut kanar ut i gräset med ett ljud

påminnande om snokens väsande, medan spjutet som kastades av pojken ljudlöst träffar en av rågetterna i bogen.

När frambenen viker sig girar djuret åt höger och segnar ner på bädden av vissna löv och frostnupna kvistar som krasar under hennes tyngd. Genom att spänna hela kroppen i en båge lyckas hon komma på benen igen, och passerar skogsbrynet i ett språng. Männen plockar upp sina vapen och ger sig in i skogen i spåren efter flocken, men rådjurens päls smälter redan samman med de överallt likformiga trädstammarna och endast akterspegeln gör det möjligt att urskilja deras ryckiga rörelser när de tränger allt djupare in i de höga, frostbruna ormbunkarna. Jägarna sprider ut sig på nytt, rör sig framåt med avstånd mellan sig, sinkas av växtligheten där de går, de doftande torvmossarna.

Markvegetationen badar i ett kallt ljus som slätar ut former och färger. När fadern böjer sig för att sätta fingertopparna mot en förmultnande stubbe och sedan höjer handen, är blodfläckarna märkvärdigt mörka mot huden; han måste sträcka ut armen mot ljusbrunnen som bildas av en boks nakna grenar för att kunna se att spåren är klarröda. Han torkar av fingrarna på lädret som täcker hans bröst, undersöker marken och hittar i närheten av en dypöl några fotspår efter den skadade geten; spåren visar att hon haltar och inte längre kan stödja sig på vänster framben.

Med jämna mellanrum hörs en hackspett trumma mot en stam. En gren faller ner på en lövbädd med ett dämpat prassel. Längre fram, utom synhåll för fadern, blickar sonen upp mot de mörkt spretiga trädtopparna. Hans andedräkt stiger och skingras i luften ovanför. Han betraktar den trassliga växtlabyrint som han är tvungen att tampas med för att ta sig fram, överallt glansiga stammar, spindelartade rötter som tränger upp ur myllan. Doften från skogen stiger honom åt huvudet och får honom

för ett ögonblick ur balans. Han kan inte längre uppfatta de andra jägarnas närvaro. Det är som om skogen hade drivit honom in i ett skapelsens inre, ett kuperat och klabbigt område varifrån den styr sina hemliga jäsprocesser. Han tar stöd mot trädens blöta bark, drar upp foten ur ett vattenfyllt hål, ur en slingerranka, krånglar sig loss ur den väldiga förruttnelse som ger näring åt jorden och som på våren låter ett obarmhärtigt liv springa fram ur dess sköte. En stum dager strålar emot honom genom trädstammarna.

Han fortsätter framåt och upptäcker en glänta täckt med vinterljung. Rågeten ligger utsträckt bland några lilablommande buskar. Med huvudet åt sidan slickar hon sig på bogen där hon träffats av spjutet, vars skaft vilar på marken. Pojken är utom synhåll, dold bakom träden. Han ser killingen nervöst trava fram och tillbaka i utkanten av skogen. Geten slutar slicka sitt sår och lyfter huvudet för att titta efter killingen. Hon försöker häva sig upp på bakbenen, men lyckas bara skjuta upp bakdelen innan hon faller tungt tillbaka. Hon sträcker ut halsen, vilar huvudet mot marken och lyfter det inte när den unge jägaren går emot henne utan att gömma sig. Endast en hastig skälvning far genom hennes kropp vid tanken på flykt, och killingen störtar in i buskskogen där den blir stående orörlig.

Pojken går fram till rågeten, står så nära att hans skugga faller över hennes bringa och sida som häver sig i flämtande andetag. Han andas in den milda doften av vilt, och den järnaktiga doften från blodet som är utsmetat i hennes päls. Han anar hjärtats febriga slag under den synliga bröstkorgen. I ögats ovala pupill och den bruna regnbågshinnan speglas en förvringad bild av världen, den unge jägarens silhuett, de kopparröda tallstammarnas krökta linjer, himlen som välver sig ovan talltopparna.

En genomskinlig vätska rinner ur ögat, klibbar i ögonfransarna och färgar den korta kindpälsten mörk. Fotsteg hörs i lungen. Den unge jägaren vrider på huvudet och ser faderns gestalt närma sig mellan träden.

Han ser sig om efter killingen som fortfarande håller utkik i undervegetationens dunkel, böjer sig ner för att slita upp en halvt begravd sten som han med full kraft slungar i riktning mot djuret. När projektilen slår i en trädstam hejdar sig killingen för ett ögonblick, kastar en sista blick mot gläntan och den liggande rågeten, tar ett språng och försvinner.

Fadern dyker upp i gläntans öppna rum, går fram till sonen med sina tunga steg och handen knuten kring spjutskaftet. Framme vid den unge jägaren tittar han ner på rågeten, sätter en hand till munnen och utstöter ett hoande rop som ljuder i den dallrande luften. Djuret ger ifrån sig en hes flämtning när mannen sätter sig på huk vid dess sida. Solen har letat sig över trädkroonarna och dränker dem nu alla tre – mannen, pojken, rågeten – i ett varmt ljus som får ånga att stiga från deras daggvåta kroppar. De båda drevkarlarna lösgör sig ur skogen och kommer gående emot dem.

Fadern lägger ner sitt vapen i lungen, sätter vänstra handen mot getens bog och greppar med den andra skaftet på spjutet som den unge jägaren kastat. Han glider med handen längs det polerade träskaftet för att skaffa sig bättre grepp. Med en kraftfull stöt som får senorna på hans hals att plötsligt framträda stöter han spjutet i djurets bröst. Flintspetsen banar sig väg genom den intrikata väven av muskler, nerver och blodkärl och genomborrar hjärtat i samma stund som rågeten genomfars av en enda sprittning, hejdad av jägarens fasta hand på dess bog. I en motrörelse drar mannen till sig spjutet. Skaftet och spetsen rycks loss, mörkrött blod rinner från djurets bog och droppar ner på marken.

Fadern sticker in fingrarna i det öppna såret på rågetens sida, reser sig och tecknar ett rött vertikalt streck på den unge jägarens panna. Handen kupar sig sedan över pojken kind med den nedsölade tummen på kindbenet och övriga fingertoppar under örat. Han låter den dröja där i en smekning som i pojken hud efterlämnar förnimmelsen av hans kalla, sträva handflata långt efter att handen tagits bort. De båda andra männen kommer fram, betraktar det nedlagda villebrådet och märket som redan mörknat på sonens panna.

Fadern fattar tag om djurkroppen i hasorna, lyfter upp den och hänger den över axlarna. Djurets hals vilar mot hans arm; i det slocknade och beslöjade ögat speglas inte längre någonting och såret fortsätter att blöda svagt. När han sätter sig i rörelse och börjar vandra tillbaka mot lägret genom skogen med rågetens huvud studsande mot armen följer jägarmännen efter. Pojken står kvar i gläntans mitt utan att röra sig. Med solljuset flödande över ansiktet lyfter han blicken mot en rytlande falk i skyn. När han ser sig om efter de sina får han syn på jägarkvinnan som hejdar sig för att titta åt hans håll innan hon passerar skogsbrynet. Han är nu ensam i skogens rofyllda mitt. Fåglarna har tystnat. Han tycks fundera på om han ska stanna där, bland ljung och susande träd, och avstå från att slå följe med gruppen. Han skulle kunna lägga sig i det ännu ljumma avtrycket efter rågetens kropp och med blicken fäst vid himlen låta sig begravas av multnande löv och bördig mylla. Falken ger ifrån sig ett gällt rop, stört dyker mot ett litet bytesdjur någonstans nere på slätten. Då böjer sig den unge jägaren ner och plockar upp sitt kastspjut.